муниципальное бюджетное общеобразовательное учреждение
средняя общеобразовательная школа № 31

Утверждено на заседании МО
учителей осетинского языка
и литературы
Чараева Т.Ц.
от 28.08. 2023 протокол № 1

Утверждаю
Директор МБОУ СОШ № 31
З.А.Варзиева
28.08.2023 протокол № 1

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА по осетинской литературе для учащихся 11-х классов по УПМ «Ирон литературæ»

автор – Габисова А.Н.

(2023-2024 учебный год)

2023-2024 г.

Кусæнпрограммæиронлитературœйыпрограммœмæ11къласœн. Къуыри 2

сахаты.

Æдæппæт68сахаты

Адœмы монон царды кœддœриддœр стыр ахадындзинад уыдис фольклор œмœ аив литературœйœн. Уыдоны нывфтыд œрцыд сœ цард, сœ историйы ахсджиагдœр цаутœ, сœ зонадон фœлтœрддзинад. Уыдоны ис зонды суадон, ныхасы фидауц œмœ бœрзонд идейœтœ. Дзырдаивадœн йœ нысаниуœг фœуœлдœр ис нœ рœстœджы. Уый рœзгœ фœлтœры хъомыл кœны гуманизм œмœ граждайнаг идеалтыл, фидар кœны адœмы удварн, уымœй рœзынц монон œмœ культурон традицитœ. Уымœ гœсгœ, скъолайы куысты ахъаззагдœр у литературœ ахуыр кœнын.Сусæггаг нæу, абоны ахуырдзаутæ арæх нал кæсынц литературон уацмыстæ, зынтæй æмбарынц тексты анализ, сæ логикон хъуыдыкæнынад фæлæмæгъдæр, удварны хъомыладмæ нал ис фаг цæстæнгас.

Стыр нысаниуæг ис аивадон литературæйы фæрцы удварны хъомылады фарстатыл кусынæн, абоны рæстæгæн аргъ кæнын зонынæн; æгъдау, кад, намыс, патриотизм æмæ граждайнаг хæстæ цы сты, уый зонынæн; гуманон дунембарынад æмæ национхимбарынадæй хайджын кæнынæн; литературон уацмысы эстетикон æнкъарæнтæ æмбарынæн; ирон адæмы национ культурæйы сæйраг миниуджытæ литературон тексты агурынæн; ирон литературæйы нысаниуæг æмбарынæн, йæ бастдзинад æндæр адæмты литературæтимæ, культурæтимæ иртасынæн.

Мадæлон литературæ нымад у федералон, æнæмæнгхъæугæ предметыл, ног ахуырадон стандартты йын ис сæрмагонд бынат.

Предметæй хæрзхъæд ахуыррайсыны мидис, принциптæ, бацæуæнтæм алывæрсыгæй каст цæуы æмæ программæ арæзт у ахæм **нормативон документты**:

- УæрæсейыФедерацийызакъон«Ахуырадытыххæй»-йы;
- Ногахуырадонстандартты;
-ЦæгатИрыстон-Аланийымодернизацийыкомплексонпроекты;
- Ироннационахуырадыконцепцийы;
- Приоритетоннационпроект«Нæногскъола»-йы;
- Республикон программæ «Ирон æвзаджы æмæ литературрæйы программæ 1- 11 кълæстæн»; **Программœйы автортœ:** Джыккайты Щамиль, Хъантемыраты Римœ, Мамиаты Изетœ, Гуœздœрты Азœ. Дзæуджыхъæу, 2005аз. Программœ сфидар кодта Республикœ Цœгат Ирыстоны – Аланийы Иумœйаг œмœ профессионалон ахуырады министрад.
-Иронлитературæ. Хрестоматии.10кълас.Габысаты Азæ. Дзæуджыхъæу,2012

Афœдзмœ –68сахаты.Къуыри–2сахаты.

Иронлитературæахуыркæнынынысантæ:

-литературæйыфæрцыскъоладзаутыиумæйагкультурæрæзынкæнын;
- литературæйыæмбарынадбацамонын;
- литературонуацмысылæнцойкæнгæйæ,цардæнаргъкæнын,цардæнкъарын;

-ахуырдзаутæмрæзынкæнынчиныгкæсæджыкультурæ;

-ныхасыарæхстдзинæдтæрайрæзынкæнынæмæа.д.

Стандартты домæнтæм гæсгæ арæзт программæтæ æмæ ахуыртæ«филологи»-йæ хъуамæ арæзт уой ахæм уагыл.

Мадæлонлитературæ:

1) чингуытæ кæсын æмæ литературæ ахуыр кæныны ахадындзинададæймаджы миддунейырæзтæн цы пайда сты, уый бамбарын; чингуытæ кæсыныл фæцалх кæнын,

2) литературæ адæмы национ-культурон хæзна кæй у, адæмы царД хуыздæр бамбарыны фæрæзкæй у, уый æнкъарын;

3) мадæлон æвзагыл фыст хуыздæр уацмыстæ ахуыр кæныны фæрцы банкъарын кæнынмадæлон æвзаджы коммуникативон-эстетикон гæнæнтæ, мадæлон æвзаг адæмæн сæ химбарынады фæрæз кæй у, уый;

4) хъомылкæнын:

а)хорзэстетиконæнкъарæнтæкæмæис,

æ)фысгææмæдзургæныхасыалыхуызонжанртæйпайдакæнгæйæ, хи хъуыдытæ раст æргом кæнынмæ чи арæхсы,

б)бакастуацмысравзарынмæ,уыйфæдылхихъуыдытæраргомкæнынчи зоны;

в)уæгъдрæстæгчингуытæкæсынмæчитырны,ахæмчиныгкæсæджы;

5) алыхуызон этнокультурон традицитæ цы аивадонуацмысы æвдыст цæуынц,уый растæмбарыныл фæцалх кæнын;

6) амонынаивадонуацмысыструктуронæмæэстетиконæвзæрст.

Стандарттæм гæсгæ скъоладзаутæ литературæйæ райсдзысты ахæм зонындзинæдтæ æмæ арæхстдзинæдтæ:

-иумæйаг культурон-литературон арæхстдзинæдтæ: литературон уацмыс арф æнкъарын; ирон литературæйыбастдзинад æппæтдунеон литературæтимæ æмбарын; кæсыны культурæ бæрзонд кæнын; библиотекæйы, интернеты иформаци агурын зонын;

-царды зынаргъдæр цы хæзнатæ сты, уыдон иртасынмæ арæхсын:алыварсы дунемæ уарзон цæстæй кæсын; царды алы фæзындмæ хи цæстæнгас дарын; æмбарын литературæйы нысаниуæг адæймаджы удварны хъомылады; адæймаджы фауинаг миниуджытæм критикон цæстæнгасæй кæсын; литературон уацмысы агурын дзуæппытæ зæрдæагайæг фæрстытæн;

-кæсыны культурæ бæрзонддæр кæнынмæ арæхстдзинад: литературон уацмысмæ сфæлдыстадон цæстæнгасæй кæсын; зæрдæмæ хæстæг темæтыл уацмыстæ æвзарын æмæ сæ кæсын; литературон уацмысы цы дуг æмæ культурæйы кой цæуы, уыдоны æдыл арæзт диалогон ныхасы архайын; уацмысы сæйраг персонажты миддунейæн æмæархæйдтытæн аргъ кæнын зонын;

-ныхаскæнын;ныхасыстильтæйрастпайдакæнынзонын.

11 кълœсылитературœ лœвœрд цœуы историон принциптœм гœсгœ. Ам œрмœг лœвœрд цœуы хронологион уагыл. Программœмœ хаст œрцыдысты ирон литературœйы ахъаззагдœр фœзындтœ œмœ зынгœфысджыты уацмыстœ. Æвзœрст цœуынц, зонынадœн, идейон œмœ эстетикон хъомыладон цас ахъаз сты, уыцы принципмœ гœсгœ.Уым зыны литературон процесс, йœ рœзты историон, œхсœнадон œмœ культурон уавœртœ. Прораммœйы лœвœрдцœуы литературон рœзты периодыиумœйаг характеристикœ, стœй, уыцыпериодызынгœдœрцыфысджытœуыд,уыдонысфœлдыстадœйсœйрагдœр

уацмыстæ. Классиктæй уæлдай программæйы цы фысджытæ ис, уыдоны сфæлдыстад бæлвырдæй æндæфта литературон рæзтыл æмæ йын ис историон – культурон ахадындзинад. Уыимæ хыгъд цæуынц литературон здæхтыты хуызтæ (романтизм, символизм, реализм) æмæ сæ зынгæдæр минæвæртты аивадон æнтыстытæ.

Ахуырадон11къласыкурсымидис.

Разныхас .(1 сах.)Ирон литература 50-æм азты кæрон – 60-æм азты. Ирон культурæ æмæ литературæйы рæзт ног æхсæнадон уавæрты.Поэзийы рæзт 60-æм азты.Æрыгон фысджыты æрбацыдлитературæмæ. Сæ фыццаг поэтикон æмбырдгæндтæ.Ирон романы рæзт, нырыккон темæтæм æргомздæхт.Драмон жанрты фæстæзад бынат. Комедийы рæзты фæндæгтæ, йæ æнтыстытæ æмæ аиппытæ.

Гафез (Гаглойты Федыр). Роман « Уæ бонтæ хорз, адæм!» (3 сах) Гафезы цард æмæ сфæлдыстадыл цыбыр афæлгæст. Романы мидис æмæ проблемæтæ. Æрыгон адæймаджы фæлгонц, йæ хъуыдытæ æмæ тырнæнтæ. Романы æвзаг æмæ сюжетон композицион арæзт. ***Лит ер ат ур æйыт ео р и и.*** *Эпикон – таурæгъон литерæтурæйы хуызтæ. Хъайтар – дзырднывæндæг.*

Дзугаты Георги. Поэмæ «Бындзыг». (2 сах.)Дзугаты Георгийы цард æмæсфæлдыстадыл цыбыр афæлгæст. «Бындзыг». Сабырдзинады сæрыл дунеон тохы идейæтæ уацмысы. Хæсты трагеди. Поэмæйы лириконахаст. Лирикон монолог – йæ композицион нывæсты бындур.***Л и т е рат ур æ йыт е о ри иЛиро –эпикон поэмæ.***

Цæгæраты Максим. «Мады зарæг». (2 сах.)Радзырды сюжет æмæ композиции. Аивады хъомыс, музыкæйæ райгуыргæ ассоциативон дуне, хъайтары зæрдæйы тæлмæнтæ.

Цъæрукъаты Алыксандр.(4 сах.)Цъæрукъаты Алыксандры цардвæндаг. **«Ныхас авдæны сывæллонимæ»(скъуыддзаг). (1-4, 8, 14, 17, 20, 24, 26, 31, 33)**Фæлтæрты бастдзинады темæ. Поэты сагъæстæ адæймаджы царды нысан æмæ фидæныл. Саби æмæ æрдзы 'хсæн гармонион иудзинад. Фыды фæдзæхстытæ фыртæн.**«Шекпирæн» (скъуыддзаг). (1, 2, 4, 6, 7, 8)** Аивады темæ поэты сфæлдыстады. Сонеттты сæйраг хъуыды – гуманизм, генион æрмдзæфы æнусон ахадындзинад. Уацмысы аивадон фæрæзтæ. **«Мæ кувæндоны къæсæрыл»** Поэты арф æмæ вазыгджын удысконды, йæ этикон идеалтæ. **«Рох симфрони»** Уарзты тых – сфæлдыстадон уалмонцы гуырæн. Лирикон хъайтары уæздан æмæ арф æнкъарæнтæ, хъæздыг поэтикон уырнынад. **«Гимн хъилхъæдурæн»** Æрдзы удæгас ныв - фæлгонц, зын рæстæджы адæймагыл йæ хæрзаудæн. Æмдзæвгæйы рифмæ æмæ ритм, поэтикон мадзæлттæ (сидæнтæ, ассонанс æмæ æнд.)

Джусойты Нафи. Роман «Фыдæлты туг». (4 сах.)Нафийы литературон æмæ зонадон куыст. Национ колорит ирон поэзийы. Историон темæ Нафийы сфæлдыстады. Романы мидис æмæ проблематикæ, йæ историон бындур. Национ иудзинады темæ. Адæм – романы сæйраг хъайтар. Ака æмæ Бегайы фæлгонцтæ. Уарзт æмæ хæст: лирикон æмæ эпикон райдайæнтыæмиудзинад.Романыкомпозицион нывæст.***Л и те р а ту р æ йы т е о р .Историон роман.***

Дзаболаты Хазби. (2 сах)Поэты ӕгъуыстаг хъысмӕт. Йӕ лирикӕйы сӕйраг мотивтӕ.Адӕймаг ӕмӕ ӕрдзы мидбастдзинад ӕмдзӕвгӕ **«Ӕз хӕхты райгуырдтӕн»**-ы.хуымӕтӕг куысты бӕрзонд поэзи ӕмдзӕвгӕ **«Амонд»,«Цыхтахсӕг»-ы**. патриотизм ӕмӕ кады мӕлӕты темӕ **«Куы хӕссай зӕрдӕйы ӕмбуар..»** Сӕрибар цард ӕмӕ намысы сыгъдӕгдзинады идейӕтӕ **«Хӕххон кӕсаг»**-джы.***Л и т е р а т у р ӕ йыт е о р и Риторикон период.***

Гаглойты Владимир. «Ныййарӕджы кадӕг». (4 сах.)Гаглойты Владимиры сфӕлдыстадылцыбыр афӕлгӕст. Мады монументалон фӕлгонц драмӕйы. Фыртты фӕлгонцтӕ. Уацмысы копозици, йӕаивадон ӕууӕлтӕ.***Ли т ерат ур ӕйыт еор и. Драмӕйы хуызтӕ.***

Разныхас.Ирон литературӕ 70-80 -ӕм азты. (1 сах.)Литературӕйы сӕрмагонд нысаниуӕг социалон – политикон «мидцоппайы» заман. Историон прозӕйы рӕзт 60-80 азты. Ирон поэзи 70-80 азты райдайӕны. Ирон драмӕйы разт 70-80 –ӕм азты.

Дзесты Куыдзӕг. «Фӕндагсар Уастырджи» (3 сах.) Фыссӕджы курдиаты сӕрмагонд ӕууӕлтӕ. Уацауы сюжет ӕмӕ композици. Йӕ сӕйраг фӕлгонцтӕ. Адӕймаджы уӕвынады ӕнусон фарстатӕ. *«Фӕндаджы»* темӕ уацауы.

Бестауты Гиуӕрги. (1 сах.) Гиуӕргийы поэзийы сӕйраг мотивтӕ. Райгуырӕн бӕстӕйы темӕ. Фӕсивӕдӕн нӕртон фӕдзӕхстытӕ « **Ныстуан мӕ фӕдонмӕтимӕ».** Поэты ӕнӕнцой зӕрдӕ « **Фӕндӕгтӕ» -йы.** Ӕрдзы рӕсугъддзинад – сфӕлдыстадон уӕлтӕмӕнады ӕмӕ цины суадон **«Изӕр Дзаугомы» - йы.** Уарзон адӕймаджы зӕдӕнгас рухс сурӕт **«Ӕз дыууӕ цӕсты зонын зӕххыл..»-ы.**

Ӕгъуызарты Ӕхсарбег. «Куырды фырт» (4 сах)Фыссӕджы сфӕлдыстадыл цыбыр афӕлгӕст. Роман – дилогийы актуалондзинад. Дуджы ӕууӕлтӕ адӕмы царды уаг ӕмӕ ӕгъдӕутты: ӕхсӕнады уавӕр хӕсты рӕстӕджы, хӕсты агъоммӕ ӕмӕ йӕ фӕстӕ азты. Амондыпроблемӕ.Фӕллойгӕнӕгадӕм –цардӕмӕрӕстӕджыфарнхӕссӕг.Фӕлтӕрты бастдзинадытемӕ.Ныхмӕвӕрд фӕлгонцтӕ(Бексолтан– Мурат).***Л и те р а ту р ӕй ыт е о р и. Романы тыххӕй ӕмбарынад фӕарфдӕр кӕнын***

Хостыхъоты Зинӕ. (1 сах). Хостыхъоты Зинӕйы сфӕлдыстадыл афӕлгӕст. Поэты тох рӕстдзинад ӕмӕ намысыл, йӕ гуманизм « **Мӕзӕрдӕ»** -йы. Хъӕууон царды нывтӕ **«Мӕ мысинаг»** - джы. Райгуырӕн къуым – дзӕнӕтон хӕзнатӕй зынаргъдӕр« **Мӕ кӕстӕрмӕ»**-йы.Ӕрдзонбынысӕфтӕйадӕмыфӕдзӕхсын,хӕлардзинадмӕсидт **«Зӕххы катай»** -йы.

Л и т е р а т у р ӕ йыт е о р и. поэтикон ныхасы фӕрӕзтӕ :сидӕн, литературон реминисценци.

Булкъаты Михал. «Теркӕ Туркмӕ» (4 сах)Булкъаты Михалы сфӕлдыстадылафӕлгӕст. Романы конфликт ӕмӕ ныхмӕвӕрд фӕлгонцтӕ (Куындыхаты Муссӕ – Мамсыраты Темырболат) Кард ӕмӕ фӕндыры традицион темӕ ӕмӕ йӕ ног нысаниуӕг. ***Л и т е р ат у р ӕ йыт е о р и. Аивадон ӕрхъуыды ӕмӕ историон ӕцӕгдзинад.***

Малиты Васо. (1 сах.)Малиты Васойы сфœлдыстадон фœндаг. Поэзийы «хуымгœнд» - фœллойгœнœг адœмы цард œмœ тырнœнтœ **«Сахуыр мœ кœн, о хуымгœнœг...»- джы**. АдœймагœмœРайгуырœнбœстœйыиудзинад **«МœИрыстоны!»-ы.**Ирыстоныисторион хъысмœт, адœмытохсœрибар œмœФыдызœххы сœраппонд **«Нœфыдœлтыкадœг»-джы** Ӕрдзон курдиаты бœрзонд нысан œмœ бœрн «Фœстаг œмдзœвгœйы»

Бицъоты Грис. Роман «Арвы айдœн». (3 сах.) Хœст œмœ бœрндзинады œууœнк œмœ гадзрахаты темœ романы. Хицœн адœймœгты хъысмœттœ. Фœлгонцты психологизм, сœ ныхмœлœуд ахаст: хœлар зœрдœйы хорзœх. ***Л и т е р а т у р œ йыт е о р и. Романы хуызтœ.***

Дзасохты Музафе. «Урс доны былыл Бœрœгъуын...» (2 сах)Уацауы темœ œмœ проблематикœ. Ирон œгъдау œмœ фœтк – œрыгон хъайтарты «хъомылгœнджытœ» Хъœубœсты фарн. Мады фœлгонц.

Ирон литературœфœстаг азты.(1сах.) «Рацарœзты»дуг œмœ œхсœнвадон –политикон ситуации. Национ фарстайы фыдуавœр. Национ уидœгтœм œмœ культурœйы гуырœнтœм бœстрон хъусдард. Фыдœлты фарн œмœ œгъдœу бахъахъхъœныны, дуне сœфты фœндагœй раздахыны мотивтœ. Ирон адœмы историон хъысмœтыл сагъœс.

Дзуццаты Хадзы – Мурат. (1 сах.)Мадœлон œвзаг œмœ йœ ахадындзинад, йœ историон хъысмœт **« Ме взаг! –ы**. Дзырды уœз –хъомыс œмœ œфсарм, йœ нысаниуœг адœймаджы царды. **«Дзырдтœ»-йы**. Символон мидис **«Ӕз ацы нуазœн...»**-ы.***Л и т е р а т у р œ йы т е о р и. Инвективœ.***

Хаблиаты Сафар. «Фисыны хœдзар» (1 сах.)Фœсхœсты азты царды нывтœ. Уацауы сюжет, йœ фœлгонцтœ. Хъысмœтаразœг цау уацмысы ранывœзты.

Хъодзаты Ӕхсар (1 сах.)Œхсары поэзийы граждайнаг мотивтœ. Мадœлон œвзаджы ахадандзинад **« Ирон дзырд»-ы**. Поэты философон ахаст царды рœзщтмœ **«Гимн Галœгонœн»**-ы. Цард œмœ тохы нысан – рухс тауын, адœмœн лœггад кœнын **« Цъайкъахœг»**-ы.аивады алœмœттаг хъомыс, адœймаджы зœрдœйы уагимœ гармонион иудзинад **« Кафаг чызг» -ы.**

Джыккайты Шамил. Трагедии «Хъодыгонд зœд» (4 сах).Шамилы сфœлдыстадыл цыбыр афœлгœст. Трагедийы мидис œмœ архайды афон. Патриотизм œмœ национ иудзинады идейœтœ. Фœрнджын фидœны домœн – тых œмœ зонды цœдис. Уацмысы проблематикœ. Социалон конраст уацмысы. Трагедийы œвзаг.Борœханы идеалон фœлгонц. ***Л и т е р а т у р œ йыт е о р и. Ӕмдзœвгœйœ фыст драмœ. Историон трагеди.***

Агънаты Гœстœн. «Фœстаг бœх» (3 сах)Уацауы этикон проблематика. Ӕрдз œмœ адœймаджы ’хсœн удхœстœгдзинады хъуыды. Ныхмœвœрд фœлгонцтœ. Персонажты удыхъœд œмœ психологон мидуавр.***Л и т е р а т у р œ йыт е о р и. Авторы ныхас. Авторы позиции œвдисœны фœрœзтœ.***

Хуыгаты Сергей. «Сылгоймæгтæ» (1 сах.) Радзырды мидис æмæ проблематикæ, йæ фæлгонцтæ.Хионыл ауыдыны фарн æмæ бузныгады темæ. Психологон æрхаххы нысаниуæг.***Л и т е р а т у р æ йыт е о р и. Радзырды жанр. Аивадон деталы нысаниуæг.***

Æлборты Хадзы – Умар. (1сах.)Æлборты Хадзы – Умар сфæлдыстады хигъæдон æууæлтæ,жанронæмæстилыагурæнтæ.20æнусыкæронтугкалæнхæстытæ– «тæригъæдты апофеоз» **« Чъребайы æнкъард хæдзæрттæ», «Балладæ Зарыфæндагыл» -ы.**

Гуыцмæзты Алеш. (2 сах.)«Урс фынтæ» « Пахуымпар».Хъæууон царды хæрзвæтк æмææгъдауыравдыст«Урсфынты».Хæстæмæсфæлдыстадыхсæнæрдзонныхмæлæуд «Пахуымпар»-ы.

Ходы Камал. (1 сах).Ходы Камалы сфæлдыстадыл афæлгæст. Фыдыбæстæйæн фыртæн бæззын, йæ цин æмæ хъыгтæй цæрын **«Ирыстонмæ»-йы**. Ирыстоны фарн æмæсомбоныл катай **«Гаджидау»-ы**. Æрдзы рæсугъддзинады æнкъарæн **« Быдираг хъæуы ритмтæ»-йы.** Адæймаг æмæ æрдзы ныхмæвæрд – бастдзинад **«Денджызæй куы не рбаздæхы нау...»-ы.**

Уацмыстæнаизустьахуыркæнынæн.

1. Цъæрукъаты Алысандр. *«Ныхас авдæны сывæллонимæ» скъуыддзаг), «Рох симфони»*
2. ДзаболатыХазби*«Æзхæхты райгуырдтæн»*
3. Бестауты Гиуарги*«Æздыууæцæстызонынзæххыл..»*
4. ХостыхъотыЗинæ*«Зæххы катай»*
5. ДзуццатыХадзы–Мурат*«Ме’взаг!»*
6. Хъодзаты Æхсар *«Ирондзырд»*
7. Малиты Васо *«МæИрыстоны!»*
8. ДжыккайтыШамил *«Хъодыгондзæд»*скъуыддзаг
9. ХодыКамал *«Гаджидау»*

Сæйраг домæнтæ11–æмкъласыахуыргæнинæгтызонындзинæдтææмæ арæхстдзинæдтæм.

Ахуыргæнинæгтæхъуамæзоной:

- фысджытыцардæмæсфæдыстад;
- цыуацмыстæахуыркодтой,уыдонысюжеттæ,композицийыхицæндзинæдтæ,фæлгонцтæ;
- этиконхарактерытыххæйæмбарынад;
- æмбарынæдтæ:æмдзæвгæ,поэмæ,радзырд,драмæ,трагедии,роман,фыссæджы индивидуалон стилы сæйраг миниуджытæ;
- наизустьахуыркæнынмæцыуацмыстæамындцæуы,уыдон.

Ахуыргæнинæгтæхъуамæарæхсой:

- фыссæджыарæзтаивадон нывтæиртасынæмææвдисын;

- уацмысанализкæнын,йæхæйттæхынцгæйæ;
- эпос,лирикæ,драмæкæрæдзийыиртасын;
- уацмысы хъайтарæн характеристикæ дæттын, цалдæр уацмысы хъайтарты кæрæдзийыл абарын;
- авторыахаст уацмысыархайджытæмæмæцаутæм иртасын;
- уацмысаивкæсын;
- хисæрмагонддзургææмæфысгæныхасмæпълан саразын;
- литературон–критиконæмæпублицистиконуацтæн,стæйахуыргæнæджылекцийæн хи куысты пълан, тезистæ, конспект аразын;
- литературонтемæйылдокладкæнæрефератбацæттæкæнын;
- нырыкконлитературонфæзындтæнаргъ кæнын.

Ахуырырæстæджыпайдагондцæудзыстырепродуктивонипродуктивонахуыры методтæ:

- информационтехнологи;
- цæстуынгææрмæг,
- ИКТ,
- уацмыстæмиллюстраци,
- амонæн литература.

Æрмæгкуыдæмбæрстгондæрцыд,уыйсбæрæггæнæныхуызтæ:

тестсаразын;фысгæ, дзургæдзуæппытæ;нывæцæн, изложении.

Контролыформæтæ

1. индивидуалон
2. къордæй
3. фронталон

Контролыхуызтæ

1. развæлгъау
2. æрвылбон
3. тематикон
4. хатдзæг

Урочытыхуызтæ:

1. урок-ногæрмæгамынд
2. урок-практикон куыст
3. урок-хъазт
4. компьютеронурок
5. урок-къордтыкуыстыформæ
6. ныхасырæзты куыст
7. интеграцигонурок

Технологитæ:

1. традиционтехнологи;

2. архайды технологитæ;
3. иннæпредметты бастдзинадимæ

Ахуырадон-методиконæрмæджытыномхыгъд

1. БзаровР.С.Историявосетинскомпредании:СюжетоЧермене,-Владикавказ,1993.
2. ДжусойтыН.Иронаивдзырдысœрвœлтау.Цхинвал,1966аз.
3. ДжыккайтыШ.Ныхасыфарн.-Дзауджыхъœу,1996аз.
4. ДжыккайтыШ.Критиконуацтыæмбырдгонд.2хайы.–Дзæнджыхъæу,
5. ДжыккайтыШ.Иронлитературæйыистории.Дзæуджыхъæу,2002.
6. СалагаеваЗ.М.Четыреэтюдаобосетинской прозе.–Орджоникидзе,1970.
7. Поэзийыфарн:Критиконуацтœ.–Орджоникидзе, 1980аз.
8. Зонадон–критиконуацтœ.–Дзœуджыхъœу, 1991аз.
9. Критиконуацтыœмбырдгонд.–Орджоникидзе, 1981.
10. Вопросыосетинскойлитературыифольклора.–Владикавказ, 1993